

Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen, SOU 2023:40

(S2023/02794)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, tillstyrker betänkandets förslag utifrån utgångspunkten ovan. MUCF ser att utredningens förslag uppfyller ett existerande behov och kommer att stärka barns rättigheter på ett betydande sätt.

7.3 Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande

MUCF delar utredningens bedömning om att en ratificering av tilläggsprotokollet är en logisk och rimlig utveckling i genomförandet av barnkonventionen i Sverige. Införandet av en individuell klagorätt är en viktig åtgärd för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

7.4 Behov av åtgärder som ger förutsättningar för ett välfungerande förfarande vid en ratificering av tilläggsprotokollet

MUCF ser positivt på förslaget att Barnombudsmannen får i uppdrag att följa utvecklingen av tillämpningen av tilläggsprotokollet. Barn och vårdnadshavare måste få tillgång till aktuell och tillförlitlig information om barns rättigheter avseende klagomål för att Sverige ska kunna anses tillämpa det tredje tilläggsprotokollet. Här är det särskilt viktigt att informationen riktas och anpassas till barn utifrån de behov och förutsättningar barn har utifrån sina individuella förmågor och de lagstadgade diskrimineringsgrunderna.

9 Barns möjligheter att utkräva sina rättigheter – socialtjänst och tvångsvård

MUCF delar utredningens syn på att barnkonventionens artikel 3 om barnets bästa och artikel 12 om barns rätt att komma till tals är centrala när det kommer till tillämpandet av det tredje tilläggsprotokollet. Det berör bland annat barnanpassad information, rätten till juridiskt biträde, stöd att föra talan i egen sak och tillgång till oberoende förfaranden för att anmäla kränkningar. Därför är samtliga förslag som utredningen ger och som berör barns rätt till offentligt biträde och rätten att komma till tals i frågor som berör tvångsvård och socialtjänst viktiga för att barn ska ha reella möjligheter att utkräva sina rättigheter.

11.4.4 Arbetet med att göra offentliga verksamheter kända, tillgängliga och anpassade för barn behöver förstärkas

Ett ytterligare steg i arbetet att stärka barns möjligheter att utkräva sina rättigheter är att de känner till vilka myndigheter som de kan vända sig till med frågor och klagomål, samt att de berörda myndigheterna kan ge barn rätt information på ett tillgängligt och barnanpassat sätt. MUCF välkomnar därför förslaget om att statliga myndigheter som är centrala för att säkerställa barnets rättigheter får ett fördjupat uppdrag att vidta åtgärder för att göra den egna myndighetens verksamhet både känd, tillgänglig och anpassad för barn.

11.5.4 Det behövs sammanhållen information på nationell nivå om barns möjligheter att utkräva sina rättigheter

Övergripande och sammanhållen information om vilka myndigheter, domstolar och andra aktörer som har ansvaret för olika frågor kommer att behövas ifall det tredje tilläggsprotokollet kommer att ratificeras och barn får rätt att överklaga beslut. Lika viktigt är att barnet eller vårdnadshavaren får tillgång till vägledning för hur ett beslut kan överklagas eller ett missförhållande anmälas. MUCF välkomnar därför utredningens förslag om att Barnombudsmannen får i uppdrag att tillhandahålla information om barns klagomöjligheter inom olika områden.

11.6.3 Utveckla metodstöd för kommunala och regionala informationslotsar för barn

MUCF välkomnar även förslaget om att Barnombudsmannen får i uppdrag att utveckla och stödja kommuners och regioners arbete med lokala funktioner som kan informera och vägleda barn och vuxna om barns rättigheter. En lokal funktion som kan ge barn rätt information utifrån de lokala förutsättningarna behövs eftersom kommunala och regionala verksamheter så som skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård kan ha olika modeller för sin organisation.

**12.8.1 Staten ska bidra till etableringen av barnrättsbyråer inom
civilsamhällesorganisationer som erbjuder verksamhet med oberoende barnombud**

MUCF delar utredningens syn på att barn med omfattande behov av stöd och hjälp och som av olika anledningar saknar sådant stöd från vårdnadshavare eller andra vuxna i sin närhet behöver en särskild aktör som kan ge barnen det stöd som de behöver för att kunna utkräva sina rättigheter. Förslaget om att etablera barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud är därför välkommet.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Senioranalytiker Tiina Ekman har varit föredragande.

Lena Nyberg
generaldirektör

Tiina Ekman
senioranalytiker